

MIKAEL ALAVIITALA

VAASAN IT- JA MEDIA- STRATEGIA

Vaasan yliopisto
Levón-instituutti

Julkaisuja
No. 91

Vaasa 2001

ESIPUHE

Vaasa on IT-kaupunkina Suomen kymmenen kehittyneimmän joukossa. Työpaikkoja ICT-alalla on noin 2500 henkilötyövuotta ja mikäli suhdanteet pysyvät yhtä suotuisina kuin tähän mennessä, työpaikkojen määrä kasvaa lähes 15 prosentin vuosivauhdilla.

Myös media-ala seilaa Vaasassa myötätuulella. Muun muassa Österbottens högskolanin Mediahusetin menestys on vahvistanut uskoa media-alan tulevaisuuteen, ja uusia alan yrityksiä on syntynyt ja muuttanut Vaasaan. Television digitalisoituminen tarjoaa alan ammattilaisille hyvin merkittävän haasteen.

Sekä IT- että media-alan tulevaisuus on pitkälti kiinni kilpailukykyisestä koulutuksesta ja osaamisesta, hyvistä liiketoiminnan edellytyksistä ja Vaasan viihtyvyydestä ja imagosta. Tässä tutkimuksessa on haastattelujen ja seminaarin kautta löytynyt mielenkiintoisia näkemyksiä siitä, miten mainittuja myönteisen tulevaisuuden edellytyksiä voisi parantaa.

Raportissa esitetään yli 20 ehdotusta. Osalla ehdotuksista on jo olemassa vastuutaho, mutta monelle olisi nyt nimettävä henkilöt ja organisaatiot, jotka vastaavat siitä, että ehdotukset toteutetaan. Koska Vaasan yliopiston Levón-instituutissa koemme asian hyvin tärkeänä, tarjoamme apuamme myös ehdotusten eteenpäinviemisessä.

Tämä tutkimus on Vaasan kaupungin toimeksiantona toteutettu 1.11.2000 - 31.3.2001 välisenä aikana. Tutkimuksen on Levón-instituutissa tehnyt KTM Mikael Alaviitala. Taustatukena ovat toimineet Vaasan kaupungin elinkeinojohtaja Jorma J. Pitkämäki, tutkimusjohtaja, dosentti Hannu Katajamäki sekä Levón-instituutin johtaja, KTL Jouko Havunen. Ohjausryhmässä ovat olleet Vaasan kaupungin elinkeinoasiamiehet Leif Sand ja Jorma Kallio, LM Ericsson/Vaasasta Ari Hovila, Vaasan yliopiston tietotekniikan ja tuotantotalouden laitokselta, FK Raimo Kujanpää sekä Levón-instituutista erikoistutkija, KTL Arttu Vainio. Tutkimuksen tiimoilta on haastateltu yli 100 yrittäjää ja muuta IT- ja media-alan asiantuntijaa. Kiitämme kaikkia yllä mainittuja sekä seminaariin osallistujia erittäin merkittävästä panoksesta tutkimuksen läpiviemisessä.

Vaasassa huhtikuuisena kevätpäivänä

Jouko Havunen
Levón-instituutin johtaja

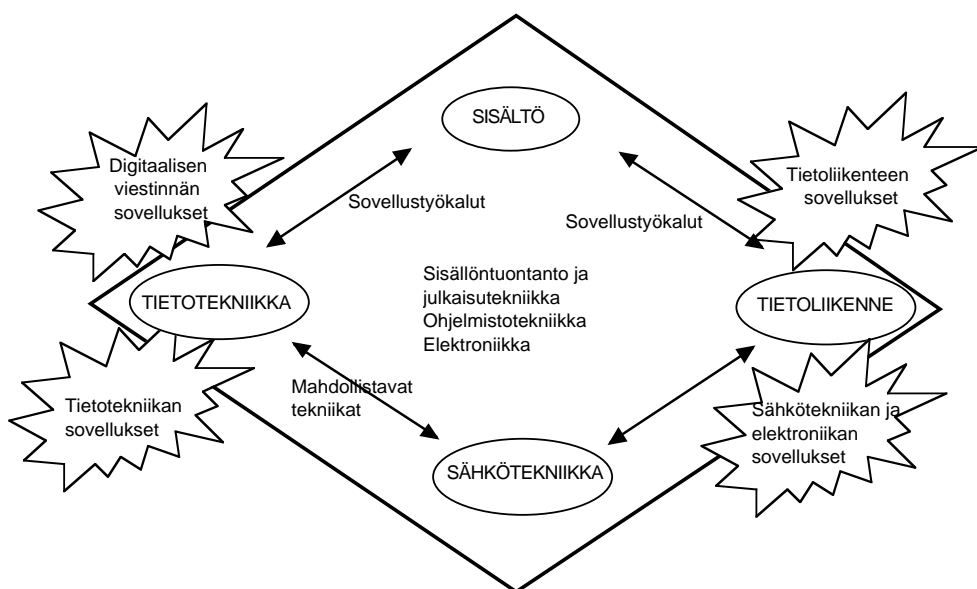
SISÄLLYS

ESIPUHE

JOHDANTO	7
AJATUKSIA JA KEHITTÄMISHANKKEITA	10
InternetBay-ohjelma	12
HAASTATTELUT	14
KEHITTÄMISALUEET	16
Koulutustarve	16
<i>Diplomi-insinöörin koulutus</i>	17
<i>Vaasan yliopiston teollisuusekonomian koulutus</i>	18
<i>Media-ala</i>	19
<i>Graafinen ala ja kurssitarjonta</i>	21
Toimitila- ja työvoimatarve	22
<i>Runsorin teollisuusalue/Vaasa Airport Park</i>	24
<i>Strömberg Park</i>	24
<i>Palosaaren yrityskeskus/Vaasa Science Park</i>	25
<i>Vaasan keskusta</i>	25
<i>Älytalot Vaasan Klemettilään</i>	25
<i>Mainostalo</i>	26
Uusien yrittäjien tukitarve	26
<i>Venture Cup</i>	27
<i>Vaasan seudun innovaatiojärjestelmä</i>	27
<i>Muita aloittavia yrityksiä koskevia näkökulmia</i>	28
Viihtyvyys ja imago	29
<i>Rekrytointi</i>	32
<i>Mainoskampanja ja ICT-imago</i>	34
<i>Vaasa-kuva</i>	35
<i>Yritysten osaamiseen yhdistäminen Vaasan imagoon</i>	36
YHTEENVETO VAASAN KAUPUNGIN ICT-STRATEGIASTA	38
LÄHDELUETTELO	41

JOHDANTO

Vaasan kaupungin tavoitteena on, että kaupunkiin syntyy 5000 uutta työpaikkaa vuoteen 2010 mennessä. Näistä uusista työpaikoista valtaosan (3000) arvioidaan syntyvän ICT-alalle. ICT-käsite pitää sisällään tietotekniikan, tietoliikenteen, sähkötekniikan ja sisällöntuotannon. ICT on näin käsitteenä tarkempi kuin "IT- ja media-ala". Tekesin käyttämä kuvaus ICT-alasta vastaa hyvin Vaasan tilannetta, jossa suuri osa tietotekniikasta tukee perinteistä sähkötekniikkaa ja elektroniikka ja uusina vahvoina tulijoina pidetään langattomia tiedonsiirto-järjestelmiä kehittäviä ja media-alan yrityksiä.

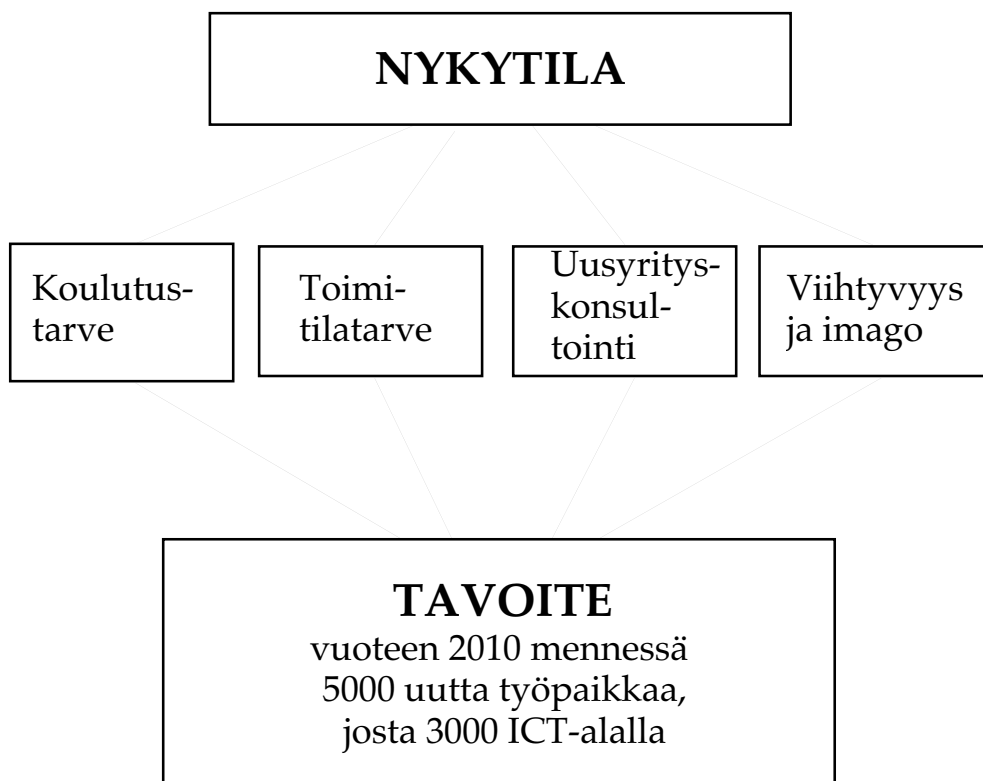
Kuva 1. ICT Informaation- ja kommunikaatioteknologian osatekijät (Tekes: Osaamislinjaus 2004, <http://www.electroind.fi/raportit/Osaamislinjaus.pdf>).

Vaasan kaupungin rooli tavoiteltujen työpaikkojen luojana on epäsuora, sillä kaupungin tehtävänä on luoda edellytykset, joiden varassa yritykset pystyvät kasvamaan ja näin työllistämään uutta henkilökuntaa.

Tämän työn tarkoituksena on antaa realistinen kuva siitä, miltä Vaasan kaupunki voisi näyttää vuonna 2010 ja konkreettisesti osoittaa minkälaisin toimenpitein tavoiteltuun tulevaisuudenkuvaan päästään (kuva 2). Tavoitteena on myös luoda Vaasan kaupungille IT- ja mediastrategia, joka perustuu kaupungissa toimivien yritysten näkemyksiin nykytilasta ja tulevaisuudesta. Työn taustatietona käytettiin aiheesta jo aiemmin tehtyjä selvityksiä ja tutkimuksia. Uutta informaatiota kerättiin yritys- ja asiantuntija-haastatteluiden sekä teemaseminaarin avulla.

Strategiatyön osa-alueita ovat:

1. Vaasan ICT-alojen muodostaman informaatioklusterin nykytilan määrittäminen. Tarkastelun kohteena ovat yritysten nykytila, koulutustarjonta ja yritysten käytettävissä oleva infrastruktuuri.
2. Informaatioklusterin kehitykselle asetettujen tavoitteiden yksityiskohtainen määritteleminen. Asetettuja tavoitteita tarkastellaan suhteessa toiminnan nykytilaan.
3. Informaatioklusterin kriittisten tekijöiden määrittely. Tavoitteena on määrittää yritystoiminnan laajentamisen kannalta keskeiset näkökulmat ja kasvua ehkäisevät pullonkaulat.
4. Ratkaisuehdotusten esittäminen informaatioklusterin yrityksille, asiantuntijoille ja kaupungin virkamiehille. Tehtävät ehdotukset tuodaan yritysten ja muiden toimijoiden tarkasteltavaksi. Tavoitteena on tulosten varmentaminen ja sidosryhmien sitouttaminen strategian toteuttamiseen.
5. Vaasan IT- ja mediastrategian muokkaaminen lopulliseen muotoonsa.

Kuva 2. Työn tavoitteena on luoda koulutuksen, toimitilarjonnan, uusien yritysten konsultoinnin ja kaupungin viihtyvyyden kehittämisen kautta vaasalaisille yrityksille edellytykset työllistää uutta työvoimaa.

AJATUKSIA JA KEHITTÄMISHANKKEITA

Ajatuksia muualla:

“In the future, success will come to those cities that do the best job of linking the businesses that operate within them to the global economy” väittää Kanter (1995). Tämän voi tulkita niin, että Vaasa menestyy, jos vaasalaiset yritykset toimivat kansainvälisesti. Pohjanmaa ja etenkin Vaasa ovat niitä alueita Suomessa, joissa suuri osa tuotannosta menee vientiin.

Kanter on tutkimuksessaan päätyynyt siihen tulokseen, että alue menestyy mikäli siellä toimivat ihmiset saadaan kytkettyä kansainväliseen talouteen. Kansainvälisiä yrityksiä kiinnostavat paikkakunnat, joista löytyy osaamista **tuotekehityksen, tuotannon tai myynnin** saralta.

Tuotekehitys ja tutkimus Vaasassa. Diplomi-insinöörikoulutuksen todistuksen myöntämisoikeuden puuttumisen Vaasasta katsotaan heikentävän kaupungin imagoa tuotekehityspaikkakuntana. Vaasa on toki perinteisesti energia-alalla tuotekehityksen kärjessä ABB:n ja Wärtsilän ansiosta ja vahvuutta lisää hiljattain pörssilistattu Vacon, VTT:n sivutoimipisteen perustaminen Vaasaan sekä kaupunkiin myönnetty valtakunnallinen energia-alan osaamiskeskus. Samassa yhteydessä voi myös mainita Vaasan yliopiston julistautuminen “innovaatioyliopistoksi”.

Vaasassa on yhteensä 700 korkeakoulutasoista aloituspaikkaa IT- ja media-alalla. Tämän tutkimuksen haastatteluissa kävi ilmi, että Vaasassa koulutetut insinöörit koetaan hyvin pätevinä ja asiansa osaavina. Hyvän peruskoulutuksen saaneiden suhteellisen suuri määrä ovat vaasalaisen IT- ja media-alan suurimpia vahvuuksia. Tämän korostui myös monen pienen IT-alan yrityksen pyrkimyksissä toimia Palosaarella, mahdollisimman lähellä koulutuslaitoksia. Pätevän henkilökunnan hyvä tarjonta oli muun muassa GeraCapille tärkeä elementti sen päättäessä laajentaa toimintansa Vaasaan. Palosaarelle muodostunut campus-alue luo erinomaiset edellytykset ICT-alan kasvulle: suomen- ja ruotsinkielinen ammattikorkeakoulu, Vaasan yliopisto,

tiedekirjasto, VTT, Technobothnia ja Science Park yrityksineen ovat esimerkkejä edellytyksiä luovista tekijöistä.

Vaasa tuotannon näkökulmasta. Vaasan tulevaisuus nojautuu enemmän tuotekehitykseen ja tutkimukseen kuin tuotantoon (vertaa esim. Kanter 1995 esittämään "Bostonin malliin"). Perinteinen tuotanto, joka ei vaadi korkeasti koulutettua työvoimaa, on yrityksen näkökulmasta taloudellisempaa hoitaa halpatuotantomaassa.

Mediatuotanto on sitä vastoin tuotannon muoto, jossa Vaasalla on hyvät mahdollisuudet menestyä. Österbottens högskolanin Mediahusetpanostuksen ja Vaasan yliopiston viestintätieteen laitoksen myötä Vaasaan koulutetaan media-alan osaajia, jotka mahdollistavat media-kluusterin laajenemisen Vaasassa.

Vaasa myynnin näkökulmasta. Yksi menestymisen edellytyksiä on, että tuotetut tuotteet osataan myydä. Myynnin kannalta tärkeitä ominaisuuksia ovat paitsi yhteydet myös monikulttuurisuus. Esimerkkinä Kanter mainitsee amerikkalaisen kansainvälisen yrityksen AT&T joka valitsi Latinalaisen Amerikan pääkonttorikseen Miamin nimenomaan siitä syystä, että kaupungissa on vahvana sekä anglo- että latinoamerikkalainen kulttuuri. Moni yritys on myös valinnut Hong Kongin sijoituspaikakseen, koska kaupungissa kohtaa englantilainen ja kiinalainen kulttuuri.

Vaasassa kohtaa suomalainen ja skandinaavinen kulttuuri. Vaasa voisi näin olla mielenkiintoinen paikkakunta esimerkiksi eurooppalaisille IT-yrityksille, jotka haluavat toimia sekä Skandinaviassa että Suomessa. Niin kielien kuin tapakulttuurien osaajia löytyy samoista henkilöistä. Tämän lisäksi infrastruktuuri on laivaliikenteen kangertelusta huolimatta hyvä.

Öresunds universitet, eli Juutinrauman yliopisto, koostuu Lundin, Malmön, Kööpenhaminan ja Roskilden yliopistojen yhteisestä konsorttiosta. Konsortio on niin mielenkiintoinen ja vahva, että se luultavasti uhkaa Tukholman asemaa Skandinavian IT-osaamisen keskuksena. Vaasan kannalta voisi olla otollinen ajankohta solmia yhteistyökuvioita Tukholman kanssa, sillä tähän mennessä Tukhol-

malla ei ehkä ole ollut yhtä suurta aiheutta hakea yhteistyökumppania Suomesta. ABB, LM Ericsson sekä Svarvar&Engström ovat esimerkkejä yrityksistä joissa Vaasa - Tukholma akselin ympärille voisi muodostua uusia yhteistyöhankkeita, joissa myös koulutuslaitokset voisivat olla mukana.

Professori Henrik Gahmbergin mukaan on tärkeää, että paikkakunnan luonnollisten edellytysten mukaan muodostuneet yritysklusterit ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja myös paikkakunnan koulutuslaitosten kanssa. Vuorovaikutuksen kautta syntyy synergiaetuja eri klustereiden liitoskohdissa ja koulutuslaitosten ja yritysklustereiden välinen vuorovaikutus mahdollistaa paremman koulutustarjonnan ennakkoinnin. Technobothnia on esimerkki vuorovaikutusfoorumista, jossa eri alojen yritykset ja koulutuslaitokset voivat löytää yhteisiä intressejä.

Invest in Finland Bureaun johtaja Sirkka Auran tehtävänä on markkinoida Suomea ulkomaalaisille yrityksille hyvänä etabloitumismaana ja edesauttaa ulkomaisten investointien saamista Suomeen. Haastattelussa hän kommentoi Vaasan tilannetta seuraavasti: "Vaasan maantieteellinen sijainti ja olemassa oleva infrastruktuuri on kaupungille eduksi. Etenkin toimiva reittiliikenneyhteys Helsinkiin ja Tukholmaan ovat valtteja. Diplomi-insinöörikoulutuksen puuttuminen voi jossain tilanteissa vaikuttaa kaupungin houkuttelevuuteen mutta ei ole ratkaiseva jos ammattikorkeakoulutasoista henkilöstöä löytyy."

Auran mukaan tärkeää on, että paikkakunnan elinkeinoasioista vastaavilla henkilöillä on kokemusta ulkomaisen yrityksen sijoittamisesta ja kielitaitoa, niin ruotsia, saksaa, ranskaa kuin englantia. "Vaasan kaupungille voisi olla eduksi käydä Invest in Finland Bureaun konttorissa Helsingissä esittelemässä itseään", sanoo Sirkka Aura.

InternetBay-ohjelma

InternetBay on neljän Pohjanlahden rannalla sijaitsevaa kaupunkia kattava IT-teollisuuden kehittämishanke. Koordinointivastuu on

Luulajalla, minkä lisäksi hankkeessa ovat mukana Uumaja, Oulu ja Vaasa. Helmikuussa 2000 aloitetun EU-hankkeen tavoitteena on kehittää ja markkinoida Merenkurkun ja Perämeren ympärillä sijaitsevaa IT-klusteria ja näin saattaa alueen osaaminen kansainväliseen tietoisuuteen. Yhtenä konkreettisenä esimerkkinä on EU:n viestintäministerien, Luulaja-kokouksen yhteydessä järjestetty "Science of Cyber"-seminaari. Projektissa työskentelevän Marlene Roslinin mukaan, seminaari sai kiitettävästi julkisuutta ja oli näin yksi askel kohti projektin päämäärää. Valitettavasti vaasalaisten edustus seminaarissa oli suhteellisen vaatimaton.

InternetBayn tavoitteena on myös kehittää aluetta niin, että ihmiset haluavat asua, työskennellä ja opiskella täällä. Pohjoisruotsalaisia, muualla asuvia osaajia pyritään eri tahojen yhteisvoimin houkuttelemaan takaisin Norrbotteniin. Tämä tapahtuu esimerkiksi siten, että koripallojoukkue Planjan ja jääkiekkjoukkue Luleå Hockeyn vieraspeleihin kutsutaan paikkakunnalla asuvia norrbottenilaisia. Ottelun yhteydessä näille kutsuvieraille esitetään entisen kotiseudun, Norrbottenin tarjoamat työ-, opiskelu- ja asumismahdollisuudet.

Vaasalaisten IT-yritysten hyöty InternetBay-ohjelmasta on jäänyt marginaaliseksi. Marlene Roslinin mukaan syynä on Vaasasta puuttuva yhteyshenkilö. Oulu, Luulaja ja Uumaja ovat innokkaammin hyödyntäneet EU-rahoituksella tarjottavaa IT-alan yritysklusterin kehittämismahdollisuutta. Lisätietoa InternetBay ohjelmasta löytyy osoitteesta: www.internetbay.nu.

HAASTATTELUT

Tämän tutkimuksen tiimoilta on oltu yhteydessä 102 vaasalaiseen ICT-alan yritykseen. Vaasan yliopiston toimesta on haastateltu 82 yritystä ja Vaasan kaupungin toimesta 20 yritystä. Haastattelut on tehty joko puhelimitse tai henkilökohtaisesti. Monia Vaasan kaupungin yritysrekisterissä olevia yrityksiä ei haastateltu niiden toiminnan vähäisyyden vuoksi. Osa näistä yrityksistä ei ollut lainkaan aktiivisesti toimivia. Kun yritysrekisteristä poistetaan ne yritykset, joiden toiminta ei ole kokopäiväistä työtä ja listaan lisätään Palosaaren yrityskeskuksessa toimivat yritykset, yrityksiä on yhteensä 149. IT-alalla yrityksiä syntyy ja fuusioituu nopeassa tahdissa, joten syksyllä 2000 käytetty rekisteri ei välttämättä ole ajan tasalla vuotta myöhemmin.

Taulukko 1. Vaasan ICT-strategiatyön puitteissa haastatellut yritykset.

Toimiala	Yrityksiä alalla	Haastatellut yritykset	%
Koulutus ja konsult..	10	8	80
Tutkimus- ja tuotekehitys	46	35	76
Tietokoneiden kauppa, korjaus ja huolto	31	22	71
Painaminen ja ladonta	14	9	64
Sähkö ja elektroniikka sekä mittalaitteiden valmistus	23	14	61
Mainos ja media	25	14	56
Yhteensä	149	102	68

Yrittäjien lisäksi tässä työssä on haastateltu seuraavat henkilöt:

- * opiskelijoiden edustajia (viisi henkilöä) Vaasan yliopiston ylioppilaskunnasta ja ÖH:sta.
- * johtaja Lauri Luopajarvi, Energiaosaamiskeskus
- * johtaja Sirkka Aura, Invest in Finland Bureaun
- * professori Henrik Gahmberg, Vaasan yliopiston johtamisen laitos
- * kansanedustaja Håkan Nordman, Vaasan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja
- * johtaja Rabbe Grönblom, Merenkurkun laivaliikennöimistä aloittava RG-line
- * koordinaattori Yvonne Backholm, Abo Akademin Mediahuset
- * Tukholmassa Compaqin, ICL:n ja Cap Geminin vaasalaisia mainituissa yrityksissä toimivia konsultteja
- * Tukholmasta Vaasaan muuttanut, IT-alalla työskennellyt Kim Byholm
- * professori Matti Linna, Tietotekniikan laitos
- * professori Kimmo Salmenjoki, Vaasan yliopisto, tietotekniikan laitos
- * johtaja Risto Komulainen VTT / Vaasa
- * rehtori Matti Jakobsson, Vaasan yliopisto
- * Marlene Roslin, InternetBay, Luulaja
- * "Vaasan seudun innovaatiojärjestelmä"-kokous johon osallistuivat: Merinovan johtaja Yrjö Halttunen, Vaasan yliopiston rehtori Matti Jakobsson, professori Jukka Vesalainen, tutkimusjohtaja Hannu Katajamäki, projektipäällikkö Ilkka Raatikainen.
- * prefekti Örjan Andersson, Svenska yrkeshögskolan
- * lehtori Erik Englund, Svenska yrkeshögskolan
- * johtaja Tauno Kekäle, Technobothnia Oy
- * projektipäällikkö Rainer Lytz, Vaasan ammattikorkeakoulu
- * toimialajohtaja Erkki Hakkarainen, Vaasan ammattikorkeakoulu

KEHITTÄMISALUEET

Tässä luvussa käsitellään kehittämisalueet: *koulutustarve, toimitilatarve, uusien yrittäjien tukitarve sekä viihtyvyys ja imago*. Tavoitteena on nykytilan kuvaaminen ja haastatteluissa esiin tulleiden kehittämisehdotuksien välittäminen.

Koulutustarve

Yliopiston merkitys kasvualueille on keskeinen, on todettu monessa yhteydessä (katso esim. Kauppakamarin julkaisu 1/2000). Vaasan koulutustarjonta on suhteellisen hyvä (Tilastokeskus 2000). Hyvä koulutustarjonta antaa Vaasalle erinomaiset mahdollisuudet toimia alueensa kasvukeskuksena. Lähes kaikki haastatellut yritykset, jotka ovat hiljattain aloittaneet toimintansa Vaasassa, kertoivat hyvän koulutustarjonnan olleen painavimpia syitä etabloitua Vaasaan. Taloussanomien suomalaisten kaupunkien IT-rankinglistalla Vaasa sijoittuu jaetulle 6. sijalle (Taloussanomat 1.11.2000). Rankinglista on laadittu sen perusteella miten paikkakunnalla on IT-alan työpaikkoja, koulutuspaikkoja ja yrityksiä. "Nokiattomista" kaupungeista Vaasa sijoittuu hyvän, yliopistotasaisen ja ammattikorkeakoulutasaisen teknillisen koulutuksen ansioista, yhdessä Turun ja Kuopion kanssa kärkeen. Itsenäisesti toimivia koulutuslaitoksia ovat Vaasan yliopiston lisäksi Vaasan Ammattikorkeakoulu ja Svenska Yrkeshögskola. Vaasassa toimivat myös:

- Österbottens högskola - yhteistyössä Åbo Akademin kanssa
- Svenska handelshögskolan i Vasa - yhteistyökumppanina Svenska handelshögskolan i Helsingfors
- Muova - yhteistyössä Taideteollisen korkeakoulun kanssa

Lisäksi Vaasan yliopistossa annetaan ekonomien ja diplomi-insinöörien muuntokoulutusta, diplomi-insinöörin tutkinnon alkuosa (jonka

jälkeen opiskelut jatkuvat Teknillisessä korkeakoulussa) sekä juristikoulutuksen tutkinnon alkuosa.

Diplomi-insinöörin koulutus

Tällä hetkellä Suomessa vallitsee kova kilpailu etenkin ohjelmointia hallitsevista diplomi-insinööreistä. Diplomi-insinöörin täysmittaisen kouluttamisoikeuden saaminen Vaasaan on jo pitkään ollut Pohjanmaan toivelistan kärjessä. Lähes tulkoon kaikissa tämän tutkimuksen puitteissa tehdyissä yritys haastatteluissa korostui DI-koulutuksen merkitys Vaasan kaupungin ja koko Etelä- ja Keski-Pohjanmaan kehitykselle. Monet alueen yrityksistä tarvitsevat diplomi-insinöörin koulutuksen saaneita työntekijöitä. Tällä hetkellä Vaasan yliopistolla on oikeus antaa DI-opintoon tähtäävän koulutuksen alkuosaa, joka vastaa koulutuksen 2 - 3 ensimmäistä vuotta. Tämän jälkeen opiskelijat siirtyvät opiskelemaan viimeiset vuodet Otaniemeen Teknilliseen korkeakouluun, josta saavat diplomi-insinöörin tutkinnon.

Vaasan yliopiston ja alueen elinkeinon kannalta ongelmat ovat: (a) valtaosa opiskelijoista rekrytoidaan eteläsuomalaisiin yrityksiin jo ollessaan opintojen loppuvaiheessa. Vaasalaisten yritysten on vaikea kilpailla työvoimasta, kun potentiaaliset työntekijät ovat noin 400 kilometrin päässä. (b) Vaasan yliopisto ei pysty hyödyntämään pitemmälle ehtineitä opiskelijoita opettajina tai assistentteina. (c) Vaasassa ei voi suorittaa tekniikan alan jatko-opintoja, mikä rajoittaa alueella tapahtuvaa teoreettista innovatiivisuutta ja sitä kautta myös uusien sovellutuksien kehittämistä ja kaupallistamista. Yksi yrittäjä kuvasi tilannetta seuraavasti:

“Pohjalaisten osuus TEKESin rahoituksesta on suhteellisen pieni siksi, että täällä ei ole DI-koulutusta ja sitä kautta jatko-opiskelijoita, jotka ovat yrityksissä. Ei synny teoreettisesti ja käytännönläheisiä hankkeita, joissa kehitettäisiin jotakin uutta.”

Vaasan yliopistolla on valmiudet, mutta ei lupaa, kouluttaa diplomi-insinöörejä alusta loppuun. Yliopistolla on Teknillisen korkeakoulun kanssa yhteistyösopimus, jonka ansiosta Vaasan yliopisto saa paitsi

antaa DI:n peruskursseja, myös suorittaa niin sanottua muuntokoulutusta, jossa insinöörejä koulutetaan diplomi-insinööreiksi. Koulutuksen laatua on pidetty yleisesti hyvänä. Vaasan yliopisto antaa siis jo koko diplomi-insinöörikoulutuksen vaikka tutkintotodistus annetaan Teknillisestä korkeakoulusta.

Vaasan yliopiston teollisuusekonomian koulutus

Vaasan yliopiston kaupallis-teknisessä tiedekunnassa voi opiskella monia samoja aineita kuin diplomi-insinöörin koulutuksessa. Tietotekniikkaa pääaineenaan lukevasta opiskelijasta syntyy valmistuessaan ”hyvin tietotekniikkaa hallitseva kauppatieteiden maisteri”. Tämän koulutuksen saaneet opiskelijat ovat alueelle hyvin tärkeitä, mutta ero diplomi-insinöörin koulutukseen ovat seuraavat:

- (I) Imagollinen ero, joka heijastuu rekrytointiin. Ylioppilas ei ehkä ole niinkään tietoinen siitä, että Vaasan yliopistossa voi lukea tietotekniikka pääaineena.
- (II) Alueen yrityksillä ei välttämättä ole oikea kuva kauppatieteiden maisterin IT-osaamisesta.
- (III) Valtion koulutusmäärärahoissa ekonomikoulutuksen kerroin per opiskelija on huomattavasti alhaisempi kuin DI-opiskelijan vastaava kerroin. Tämä epäoikeudenmukaisuus heijastuu muun muassa laitteiston hankintamahdollisuuksiin ja opetusryhmien kokoihin.

Tietotekniikkaa pääaineenaan lukeneita teollisuusekonomeja valmistuu Vaasasta suhteellisen vähän, alle 10 henkilöä vuodessa. Haastattelujen yhteydessä kävi ilmi, että tietotekniikan ammattilaisia ja etenkin ohjelmoijia on vaikea löytää. Jotkut yrittäjät katsoivat syyn piilevän jo yläasteen ja lukion IT-koulutuksessa:

”Lukioissa ollaan siirrytty yhä enemmän ohjelmoimisesta sovel-lutusohjelmien käyttöön. Ohjelmointia osaavasta olisi usein enemmän hyötyä”. Toinen yrittäjä oli sitä mieltä, että ”Yrityksillä tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa koulutusohjelmiin”.

Yritysten kannattaa olla yhteydessä opiskelijoihin jo hyvin aikaisessa vaiheessa. Ehkä ensimmäiset kontaktit voisi ottaa jo lukiolaisiin, mutta etenkin tietotekniikkaa yliopistossa tai korkeakoulussa opiskeleviin on varmaan syytä olla yhteydessä jo opiskelujen alkuvaiheessa. Yritykset voisivat esimerkiksi tarjota ohjelmoinnista kiinnostuville opiskelijoille toimitiloja, joissa olisi iltaisin ja viikonloppuisin tarjolla tietokoneita, ohjelmia, harjoitustehtäviä, kahvia ja keksejä. Näin yritykset oppisivat tuntemaan opiskelijat, erottaa hyvät akanoista ja sitouttaa ”jyvät” yhä kiinteämmin yritykseen. Toisaalta, on myös tärkeää, että opiskelijat suorittavat opintonsa loppuun. Hyvin moni opiskelija jättää opiskelut kesken aloittaessaan työnteon opiskelujen ohessa.

Sekä opiskelijat että yrittäjät olivat sitä mieltä, että yritysten, opiskelijoiden ja oppilaitosten vuorovaikutusta tulisi lisätä. Jonkinlainen järjestelmä yritysten ja opiskelijoiden/ oppilaitosten välille tulisi kehittää, jotta (a) yritykset löytävät kätevästi osaavia henkilöitä pätkätoihin ja (b) opiskelijat saavat tuntumaa käytännön töihin ja vaasalaisyritysten tarjoamiin mahdollisuuksiin. Henkilökohtainen suhde voi johtaa vakiin työsuhteeseen ja näin yritys varmistaa työvoiman saantiaan. Opiskelija saa elämänsä varmuutta ja juurtuu näin todennäköisemmin Vaasaan. Hyvin moni Vaasassa toimiva yritys toki rekrytoi jo tänä päivänä opiskelijoita ensin mukaan erilaisiin määräaikaisiin projekteihin tai kesätöihin, minkä jälkeen henkilölle tarjotaan pitempää työsuhdetta.

Media-ala

Media-ala ja etenkin TV- ja elokuvatuotannolla on hyvät kehittymismahdollisuudet Vaasassa. Österbottens Högskolaniin (ÖH) kuuluvan Mediahusetin TV- ja elokuvatuotannon studio laitteineen edustaa Pohjoismaisen mittapuun mukaan huippulaatua. Mediahusetin studionilla on kaksi käyttötarkoitusta: (I) toimia opetusvälineenä ÖH:n media-alalla opiskeleville, sekä (II) toimia vuokrastudiona alan kaupallisille yrityksille.

Opetukselliset tavoitteet kulkevat käsi kädessä kaupallisten tavoitteiden kanssa, sillä media-koulutuksen saaneiden toivotaan jäävän

alueelle ja omalla osaamisellaan vauhdittavan Pohjanmaalla tuotetun TV- ja elokuvaohjelman määrää ja laatua. Tällä hetkellä on käynnissä TV-toimittajien maisteri-koulutusohjelma, jonka ensimmäiset opiskelijat valmistuvat suunnitelmien mukaan joulukuussa 2001. Suunnitelmissa on laajentaa opiskelutarjontaa käsittämään myös tuottajien ja kameramiesten koulutusta. Finlands svenska television (FST) tarjoaa suhteellisen hyvät työmahdollisuudet Vaasassa.

Kaupallisen TV- ja elokuvatuotannon markkinat kasvanevat digitaalilähetysten ja sitä kautta syntyvän laajemman TV-ohjelmatarjonnan myötä. Mediahusetilla on hyvät suhteet Yleisradion FST:hen. Yhteistyötä on myös ollut Ruotsin SVT:n ja tuotantoyhtye Wegelius TV:n kanssa. TV-sarja "Falkenswärds Möbler" esitettiin sekä Suomen että Ruotsin TV:ssä. Ohjelma tuotettiin Vaasassa ja se työllisti yhteensä 47 henkilöä, joista 25 oli lähialueelta. Vuoden 2000 aikana on Mediahusetista käyty TV-tuotantoon liittyviä keskusteluja myös MTV3:n ja Matila & Röhr Productionsin kanssa (Lähde: Österbottens högskola: Rapport för projekt produktionsstödnätverk).

Mediahusetin toiminta on luonut uskoa Vaasan media-alan tulevaisuuteen. Osoituksena tästä ovat Siltaloppi Productions Ltd:n laajennetut toimitilat sekä tuotantoyhtiö Svarvar&Engström Ltd:n laajeneminen Tukholmasta Vaasaan. Vauhdittaakseen media-alan kaupallista toimintaa ÖH toivoo Svenska Kulturfondenin suunnitelmat käsikirjoitus- ja tuotekehitysrahaston perustamisesta toteutuvan. Kyseinen rahasto mahdollistaisi myös entistä paremmin suomenruotsalaisten käsikirjoittajien ja media-alan tuotekehittäjien osallistumisen EU:n rahoittamiin, kansainvälisiin hankkeisiin.

Media-alan yritykset Vaasassa ovat sitä mieltä, että Vaasasta voisi positiivisesti välittää tietoa ja samalla parantaa kaupungin imagoa esimerkiksi tuottamalla Vaasa-aiheista TV-sarjaa. Yhteydessä viitataan TV-sarjaan "Småstadsberättelser", jossa kerrottiin Uudestakaarlepyystä. TV-sarjalla väitetään olleen suuri merkitys Uudenkaarlepyyn kaupungin imagolle. "Vaasalla on värikäs historia, tunteita ja ihmetystä herättävä kaksikielisyys, saaristo ja paljon muuta, joka saattaisi hyvin

tuotettuna kiinnostaa TV-yleisöä. Pääasia on, että Vaasasta välitettävä kuva ei ole nymny”, sanoo media-alaa edustava haastateltava. Lähiaikoina alkaa YLE/FST:n lähetysaikaan, Vaasan Strömsöltä lähetettävä kahvilaohjelmasarja ”Gröna huset”.

Graafinen ala ja kurssitarjonta

Graafisen alan yrityksillä on vaikeuksia löytää sopivan koulutuksen omaavia työntekijöitä. Haastattelujen perusteella hyvin harva mainostai painotyöalalle hakeutuva hallitsee ohjelmat Corel Draw, Illustrator, Quark Express, Indesign, Free Hand ja muita alalle tärkeitä tietokoneohjelmia. Koska usealla mainos- ja painotyöalan yrityksellä on sama ongelma, voisi ratkaisua hakea yhteiskoulutuksen kautta. Yhteiskoulutuksen kuvioita voisi olla mukana hiomassa yritysten ja vaasalaisten koulutuslaitosten lisäksi TE-keskus.

Yrityksille suunnatusta jatkokoulutustarjonnasta oltiin monta mieltä. Moni oli sitä mieltä, että vaasalaisten koulutuslaitosten tarjoamat jatkokoulutuskurssit ovat hyviä, tarjonta runsasta ja kursseista tiedotetaan riittävästi. Yllättävän moni haastateltavista oli myös sitä mieltä, ettei saa riittävästi tietoa tarjolla olevista kursseista. Asiaan on siis syytä kiinnittää huomiota. Botnia Novan www-sivut voisivat ehkä toimia sopivana tiedonlähteenä ja linkkinä kurssienjärjestäjien ja yritysten välillä. Interaktiivisuuden ansiosta tieto voisi myös kulkea yrittäjiltä kouluttajille. Jos yrityksessä koetaan jonkin tietyn osaamisen puute, asiasta voisi ilmoittaa Botnia Novan kotisivuilla, jonka kautta tieto välittyisi koulutuksesta vastaaville. Botnia Novan käyttöönotto viestintäkanavana edellyttää laajaa tiedottamista ja markkinointia. Haastatelluissa kävi esimerkiksi ilmi, että pienet mainostoimistot ja IT-alan yritykset kaipaavat tekijänoikeuksista kertovaa kurssia. Myös Java-ohjelmoinnin osaamista kyseltiin. Koulutuksen järjestäjien on toki syytä käyttää myös jatkossa tavanomaisia tiedotustapoja, kuten sanomalehtimainoksia ja yrityksille suunnattua suoramainontaa.

Vaasan koulutuslaitoksissa ja yrityksissä järjestetään luentoja ja muita avoimia tapahtumia, jotka saattaisivat kiinnostaa laajemmin

kuin vain oman talon väkeä. Mainostaminen sanomalehdissä on kallista ja tavoittaa hyvin monta ihmistä jotka eivät kuulu kohderyhmään. Vaasan IT- ja media work-shop tilaisuudessa kävi ilmi, että koulutuslaitosten ja yritysten yhteinen Internet-päivyri, johon jokainen voisi kirjoittaa omat avoimet tilaisuudet, olisi hyvä tapa ratkaista tämä sisäisen markkinoinnin ongelma.

Toimitila- ja työvoimatarve

Vaasalaisilla ICT-alan yrityksillä menee kaiken kaikkiaan hyvin. Yli kolmasosa haastatelluista yrityksistä aikoo työllistää uusia työntekijöitä vuoden 2001 aikana ja yli 300 uutta työpaikkaa ennustettiin syntyvän tänä vuonna. (Huom. Kaikki haastateltavat eivät halunneet numeroissa arvioida uusien työntekijöiden lukumäärää ja esimerkiksi ABB:sta vain kaksi yksikköä antoi arvion.)

Taulukko 2. Työvoiman tarve Vaasassa vuonna 2001.

Toimiala	työllistävät yritykset/ työpaikkoja vapaana yhteensä	
Painotalo	2/	2
Atk myynti	3/	3
Atk konsultointi	9/	14
Ohjelmointi	8/	144
Sähkötekniikka	4/	75
Web-sivut	2/	3
Atk-sovellutusta	5/	15
Langaton tiedonsiirto kuten WAP	4/	82
Media ja mainos	3/	4
Yhteensä	40/	340

Yritysten hyvinvointia kuvaa myös yritysten tarve laajentaa uusiin toimitiloihin. Hyvin moni yritys kertoi laajentaneensa tai muuttaneensa isompiin toimitiloihin viimeisten kahden vuoden aikana. Siitä huolimatta, 26 eri yrityksen edustajaa kertoi haastatteluissa tarvitsevansa, joko heti tai lähiaikoina, uusia toimitiloja.

Tilojen suhteen esitettiin seuraavia toivomuksia:

IT-ohjelmoinnin alalta yhdeksän yritystä etsii uusia tiloja. Muutamalle yliopiston ja ammattikorkeakoulujen läheisyys oli tärkeää. Nämä toimivat jo Palosaarella ja halusivat alueelta suurempia tiloja. Yksi yrittäjä ehdotti keskustassa sijaisevien vanhojen talojen ullakoiden saneeraamista yritysten käyttöön. Myös kasarmialueella haluttiin laajentua. Yhteistä ohjelmointi-alalla toimiville yrityksille oli kovat vaatimukset koskien tietoliikenneyhteyksiä. Vastaavasti vuokratason merkitys ei korostunut yhtä lailla kuin muiden alojen yrityksissä.

Teollisissa, yleensä sähköelektroniikkaa valmistavissa, yrityksissä oli vaatimuksena yhdessä tasossa olevat toimitilat. Yhteensä neljä teollisuusyritystä ilmoitti hakevansa suurempia tiloja. Tarpeet kohdistuivat 1000 m², 2000 m², ja 4000 m² kokoisiin tiloihin. Kohtuullisen vuokratason katsottiin olevan 25-30 mk/m². Yksi katsoi Runsorin alueen olevan sopiva ja toinen vaati toimitilan sijaitsemista 4 km säteellä Vaasan keskustasta.

Graafisella alalla on neljä yritystä, lähinnä painotaloja, jotka harkitsevat uusien tilojen vuokraamista. Myös graafisen alan yritysten vaatimuksena on yhden tason toimitilat. Nämä ovat suuruudeltaan 200 m², 1000 m² ja 2000 m². Toivomuksena on, että tilat ovat keskustassa tai maksimissaan viiden kilometrin säteellä keskustasta. Graafisen alan yrityksille on tärkeää vahvat rakenteet, riittävä sähkönsaanti ja hyvä ilmasto. Käsitys kohtuuvuokrasta vaihteli 20 mk - 40 mk neliömetri.

Kuudella konsultointi- tai koulutuslalla olevalla yrityksellä on tarve siirtyä lähiaikoina suurempiin tiloihin. Näistä yksi kertoi etsineensä pitkään sopivia tiloja Vaasasta, mutta kun niitä ei löytynyt yritys laajenikin Lahdessa, josta tilaa löytyi. Keskusta ja Palosaari ovat kaupunginosista suosituimmat. Moni konsultointi- tai koulutuslalla oleva yrittäjä toivoo tiloja yrityskeskittymästä, yrityshotellista tai IT-alan yritysten läheisyydestä.

IT-laitteiston vähittäiskaupan alalla toimivat, laajennusta harkitsevat yritykset haluavat uudet toimitilansa torin laidalta. Kaikilla kolmel-

la on tähtäimessä noin 100 m² kokoiset tilat. Katutasossa olevat tilat saavat maksimissaan maksaa 150 mk/m². Tarjolla olevalla parkkitilalla on suuri merkitys.

Moni laajennusta harkitseva yrittäjä oli sitä mieltä, että kaupungin tulisi informoida aktiivisemmin vapaista toimitiloista. Kaupunki voisi huolehtia keskitetysti niin omien kuin yksityisessä omistuksessa olevienkin kiinteistöjen tarjoamisesta yrityksille. Toimitilojen heikko saatavuus tai puutteellinen informointi niistä ovat uhkana yritysten kasvamiselle Vaasassa. Yrityksiä värvätään suhteellisen aktiivisesti muihin niin lähi- kuin satojen kilometrien päässä oleviin kuntiin, muun muassa edullisilla vuokrasopimuksilla.

Runsorin teollisuusalue/Vaasa Airport Park

Runsorin teollisuusalue sopii erityisesti tuotannolliselle yritystoiminnalle, joissa tilatarve on suuri. Aluetta kommentoitiin haastattelussa suhteellisen aktiivisesti ja siitä oltiin montaa mieltä. Heikkoutena pidettiin sen sijaintia, joka katsottiin olevan liian etäällä Vaasan keskustasta ja yleensä palvelusta. Palveluihin liittyvät puutteet olivat posti, ravintola, kauppa ja suhteellisen heikot bussiyhteydet. Myös sitä moitittiin, ettei läheisyydessä ole vuokra-asuntoja. Kritiikkiä esittäneet kumosivat väitteet lentokentän läheisyydestä muodostuvista eduista vastaamalla, että "Vaasa on niin pieni kaupunki, että lentokentän läheisyys ei merkitse mitään. Kaikki Vaasan kaupunginosat ovat 15 minuutin päässä lentokentältä".

Moni oli myös sitä mieltä, että Runsorin kehitys on oikeilla poluilla. Kommentit olivat tämän kaltaisia, "Runsori kehittyy varmaan erittäin hyväksi alueeksi, kunhan sinne saadaan kriittinen määrä yrityksiä." Sitä myötä myös palvelujen tarjoajat alkavat kiinnostua alueesta. Lentorahtiterminaalin katsottiin olevan alueelle tärkeä asia.

Strömberg Park

Strömberg Parkissa on noin 250 000 neliötä tuotanto- ja toimistotyyppistä tilaa. Monien ABB-yrityksen lisäksi ABB:n Research Center

sijaitsee alueella. Strömberg Parkissa on monta IT-alan palveluyritystä jotka toimivat ABB:n alihankkijoina. Alue on tällä hetkellä lähes täydessä käytössä (Kauppalehti 13.3.2001).

Palosaaren yrityskeskus/Vaasa Science Park

Palosaaren yrityskeskuksen tilat sopivat vastaavasti tietointensiivisille yrityksille, koska ne arvostavat yliopiston ja oppilaitosten välitöntä läheisyyttä. Palosaaren yrityskeskuksen sijainti yliopiston ja ammattikorkeakoulujen läheisyydessä koettiin rekrytoinnin kannalta tärkeänä. Näin yritykset voivat palkata osa-aikaisesti opiskelijujen loppuvaiheessa olevia opiskelijoita. Yrityskeskuksen suunnitteluvaiheessa kaavailut synergiaedut eivät vastaa kaikkien yrittäjien toiveita. Moni yrityskeskuksessa toimiva yritys peräänkuulutti enemmän yritysten välistä yhteistyötä sekä kiinteistönomistajan tarjoamien palvelujen lisäämistä. Yhteinen puhelinvaihde ja yhteinen kiinteä Internet-verkko ovat tästä konkreettisia esimerkkejä. Ehdotuksia tuli myös siitä, että yritykset yhdessä kiinteistönomistajan kanssa suunnittelisivat alueen siistimistä. Pahimmat ongelmakohdat voisi haastatteluiden mukaan korjata suhteellisen pienin rahallisin panostuksin.

Vaasan keskusta

Haastatteluissa oli myös niitä yrityksiä, jotka halusivat toimia keskustassa. Taustalla oli sekä lähellä olevat palvelut että myös imagolliset edut. Keskustan elävöittämisen kannalta on erittäin tärkeää, että alueella on yrityksiä ja sitä myötä työntekijöitä. Tämä tukee myös keskustan liikkeitä.

Älytalot Vaasan Klemetilään

Klemetilän alueelle entisen linja-autoaseman ja Myllykadun väliin rakennetaan vuosina 2002-2006 kahdeksan niin kutsuttua älytaloa, jotka sisältävät kovan rahan asuntoja. Ensimmäisiin taloihin tulee nopeat tietoliikenneyhteydet ja myöhempiin lisäksi muita älykkäitä

toimintoja. Osa asunnoista voi olla studiotyyppisiä tiloja, jotka asumisen lisäksi soveltuvat työskentelyyn. Alueella voisi olla myös kaupungin tukemia, julkisia nettikahvila-tyyppisesti toimivia infopisteitä. "Älytalot" tarjoaisivat mahdollisuuden aloittaville yrityksille ja isompien yritysten osahankkijoille moderniin toimintaan.

Mainostalo

Vaasaan edun mukaista olisi muodostaa mainos/markkinointi talo, jossa monta pientä eri mainosalan yritystä toimisivat yhdessä. Pieniä (max 3. hengen) mainostoimistoja kritisoidaan siitä, että ne eivät pysty rakentamaan vakuuttavaa mainosstrategiaa. Mainostalo jossa mainostoimistojen lisäksi olisi taustaryhminä mukana Vaasan yliopiston markkinoinnin laitos ja vastaava laitos Svenska handelshögskolanista sekä Muova, voisi muodostaa niin vakuuttavan kokonaisuuden, että asiakkaita saattaisi löytyä kauempaakin.

Uusien yrittäjien tukitarve

"Kerta toisensa jälkeen olemme todistaneet Suomen heikkoja sijoituksia kansainvälisissä yrittäjyysvertailuissa. Yrittäjien osuus Suomen aikuisväestöstä on noin kuudesosa verrattuna Yhdysvaltoihin, ja nuorten kasvuyritysten osuus Helsingin Pörssin markkina-arvosta on pieni. Kaikkein heikommassa tilanteessa on ollut niin kutsuttu akateeminen yrittäjyys, sillä vain harvat yliopistollisen loppututkinnon suorittaneista ovat hyödyntäneet osaamistaan ja perustaneet oman yrityksen." kirjoittaa McKinsey & Companyn toimitusjohtaja Venture Cupista kertovan kirjan esipuheessa. Yleisesti katsotaan pohjalaisten olevan yrityshenkisiä, vaikka yritystoiminnan aloittaminen on aina suuri päätös joka sisältää pitkävaikutteisia riskejä. Yritystä suunnitteleville tulisi antaa mahdollisimman rohkaisevaa ja asiantuntevaa apua alentamaan aloittamisen kynnystä ja samalla vähentämään epäonnistumisen riskiä.

Venture Cup

Teknologiakeskusten liiton toiminnanjohtajan Kyösti Jääskeläisen mukaan yliopistojen osaamisohjelmissa ja tutkimusinstituuteissa on paljon hankkeita, joissa olisi kaikki edellytykset uuteen yritystoimintaan (Taloussanomat 1.11.200). Aloittaminen pysähtyy kuitenkin siihen, että yrityskulttuuri puuttuu. Se on Jääskeläisen mielestä koulutuskysymys. Venture Cupin avulla Vaasassa haetaan ongelmaan parannusta.

Venture Cup on yliopistossa ja korkeakouluissa opiskeleville suunnattu liikeideakilpailu. Kilpailu on kansainvälisesti käytetty konsepti, jota hiljattain on ruvettu käyttämään myös Suomessa. Vaasassa Venture Cup käynnistyi tammikuussa 2001 ja itse liikeideakilpailuun innostetaan opiskelijoita mukaan toukokuusta 2001 lähtien. Koordinointivastuu on Vaasan yliopiston Levón-instituutilla. Tavoitteena on 20 poikkitieteellistä liikeideatiimiä koostuen yhteensä 100 oppilaasta. Opiskelijoita innostetaan mukaan Vaasan yliopistosta, Österbottens högskolasta, Svenska Handelshögskolasta sekä ammattikorkeakouluista.

Venture Cupista toivotaan olevan enemmän ja pitkäjänteisempää hyötyä kuin pelkästään vuoden pituisesta kilpailusta ja siihen liittyvästä koulutuksesta. Päämääränä on myös rakentaa toimiva yrittäjäkoulutus, joka poikkitieteellisyydessään ylittää niin näkemykselliset kuin kielelliset rajoitteet. Näkemyksellisillä eroilla tarkoitetaan esimerkiksi humanistisen, teknologisen ja kaupallisen koulutuksen saaneiden välisiä eroja lähestyä yrittäjyyttä. Yhteisen, kaksikielisen yrittäjyyskoulutuksen uskotaan jatkuvan myös Venture Cup-ohjelman päätyttyä. Venture Cupista kerrotaan lisää osoitteesta www.venturecup.org.

Vaasan seudun innovaatiojärjestelmä

Vaasan innovaatiojärjestelmässä on todettu olevan päällekkäisiä toimintoja ja palveluja (I. Raatikaisen esiselvitys 2001). Esimerkiksi yritysneuvontaa antaa eri yritysjärjestöjen lisäksi myös TE-keskus, Merinova ja Palosaaren oppilaitokset. Myös toimitilatarjonnassa, tutkimus- ja

kehittämispalveluissa, kurssitoiminnassa ja teknologiakeskustoiminnossa on todettu päällekkäisyyttä. Vastaavasti aukkoja innovaatiojärjestelmässä on rahoituksessa, tekniikan korkeasti koulutetun työvoiman rekrytoinnissa, toimijoiden keskinäisessä verkostoyhteistyössä ja yrityshautomotoiminnassa. Myös immateriaalioikeuksia koskevista pelisäännöistä on aloittavan yrittäjän vaikea saada asiantuntevaa apua.

Kuvassa 3 on akselilla kuvattu esimerkkejä erilaisista aputarpeista, joita idean keksijä tarvitsee ennen kuin ideaa voi kaupallistaa. Jokaiselle apua tarjoavalle organisaatiolle tulisi määritellä oma osaamisalueensa ja yhdessä organisaatiot muodostavat kokonaisuuden ilman päällekkäisyyksiä tai puuttuvia osaamisalueita. Toimivuuden kannalta on oleellisen tärkeää, että jokainen verkostossa toimiva organisaatio tuntee yhteistyökumppanien osaamisalueet ja pysyvät heille määritellyissä vahvuuksissa.

PROSESSI – ERI VAIHEET, ERI TOIMINNOT

Kuva 3. Innovaatiojärjestelmän kehittämisvisio, jossa eri tahot täydentävät toisiaan. Kuvassa olevat laatikot ovat esimerkkejä erilaisista vaiheista ja toiminnoista sekä niiden tarveajankohdasta.

Muita aloittavia yrityksiä koskevia näkökulmia

Yllättävän moni yrittäjä toivoi kaupungin virkamiehiltä enemmän yhteydenottoja, vaikka asiaa ei niinkään olisi. Kaupunkia moitittiin siitä, että "Kaupunki ei ole yhteydessä uusiin yrityksiin. Itseluottamuksen kannalta on tärkeää, että kaupunki osoittaa arvostusta".

Haastatteluissa keskusteltiin IT- ja mediayritysten kriittisen massan muodostumisesta Vaasaan. Valtaosa yrittäjistä oli sitä mieltä, että imagon kannalta olisi hyvä saada IT-alan suuryritys Vaasaan. Joukossa oli myös niitä, jotka olivat eri mieltä sanoen, että on "parempi, jos kasvu lähtee täällä toimivista yrityksistä kuin että tänne haalitaan uusia."

Yritysten laajenemisen esteenä oli joskus myös pelko siitä, että laajeneminen tarkoittaisi yrittäjän työkuvan muuttumista. Yrittäjä oli aloittanut yritystoimintansa saadakseen toteuttaa ohjelmointiin liittyviä ideoitaan. Yrityksen kasvussa piilee tiedossa oleva riski toimenkuvan muuttumisesta keksijästä johtajaksi. "Johtaminen ei kiinnosta. En silti tiedä haluanko luovuttaa johtotehtävät jollekin toiselle. Näin on varmaan parasta pitää yritys suhteellisen pienenä", kiteytti yksi mainitussa tilanteessa oleva yrittäjä. Yrityksen johtamiskoulutuskaan ei välttämättä tuo ongelmaan ratkaisua, vaan ratkaisuja on haettava muualta.

Viihtyvyys ja imago

Diplomi-insinöörikoulutuksen saaminen Vaasan olisi yrittäjien mielestä erittäin tärkeää. Neuvottelut ja pyytäminen ovat jatkuneet jo pitkään ja moni onkin sitä mieltä, että tämän vuoden aikana on saatava lopullinen päätös - oli se sitten myönteinen tai kielteinen. On jopa väitetty, että DI-koulutuksen hankkimisen varjoon jää monta muuta tärkeää hanketta. Päätös on välttämätön. On varauduttava ja valmistauduttava myös tilanteeseen, jossa Vaasaan ei saada DI-koulutusta. Tällöin on panostettava entistä enemmän tiedottamiseen jo olemassa olevista, vastaavista koulutusmahdollisuuksista. Yritykset joutuvat myös rekrytoimaan muilla paikkakunnilla olevia DI-koulutuksen saaneita. Kaupungin viihtyvyys ja imago ovat erittäin tärkeitä uusien osaajien houkuttelemisessa Vaasaan ja täällä koulutuksensa saaneiden pysymiseksi kaupungissa. Jos Vaasaa ei koeta viihtyisänä asuinpaikkana 3000 uuden työpaikan tavoitteeseen on vaikea päästä.

Vaasan kaupungin teettämässä Action Plan 2010 oli tehty SWOT-analyysi, jossa kaupungin vahvuutena oli mainittu vähäinen byrokraatia. Haastateltavat eivät aina olleet asiasta samaa mieltä. Annettiin ymmärtää, että "kaupungin virkamiehet, etenkin kaavoitus- ja rakennusosastoilla ovat byrokraattisia. Heidän tulisi ymmärtää, että ovat palveluammattissa. Ylimielinen ja ärsyttävä kohtelu ovat suurimpia uhkia yrityksen muuttamiselle pois Vaasasta." Virkamiesten palveluallttius ja joustavuus ovat yrittäjän viihtyvyyden kannalta tärkeitä tekijöitä. On toki muistettava, että kaupungissa asuvia tulisi kohdella oikeudenmukaisesti, eikä yrittäjille tulisi antaa merkittävästi parempaa tai nopeampaa kohtelua kuin muille kaupungissa asuville. Koko systeemi on tarkistettava ja tarpeen vaatiessa kehitettävä joustavammaksi.

Opiskelijoita haastateltaessa kävi ilmi, että Vaasa koetaan mielekkäänä paikkana "vaikka paikalliset tiedotusvälineet välillä haluavat antaa kuvan Vaasasta uppoavana laivana". Opiskelijoiden mielikuva Vaasasta muodostuu muun muassa median antamasta kuvasta. Myönteisen kuvan antaminen on monessa mielessä tärkeää. On toivottavaa, että Vaasassa opiskelevat jäävät Vaasaan töihin. Näin ei tapahdu, jos heillä on kielteinen kuva Vaasasta. Myös ulkopaikkakuntalaisten rekrytoimisessa kaupungissa asuvien tai opiskelevien antamalla kuvalla on merkitys, sillä Vaasaan muualta töihin hakeutuva todennäköisesti kysyy tuntemaltaan Vaasasta kokemuksia omaavalta henkilöltä mielipiteitä paikkakunnasta.

Muualta Vaasan tulleet opiskelijat kertoivat haastatteluissa, että Vaasa koetaan monikielisen kulttuurin kaupunkina. Vaasa Action Plan 2010 puitteissa asennettu imagotyöryhmä on loppuraportissaan tehnyt Vaasan kaupunkia koskevan SWOT analyysin. Kaksikielisyys on mainittu vahvuutena, ruotsinkielisyys heikkoutena ja monikielisyys mahdollisuutena. Sekä suomenkieliset että ruotsinkieliset opiskelijat korostivat haastatteluissa kaksikielisyyden tärkeyttä. Ruotsinkieliset arvostavat kaksikielisyyttä käytännön syistä ja suomenkieliset korostivat kaksikielisyyden arvoa "mielenkiintoisen lisäjännitteen luojana". Suomenruotsalaisen kulttuurin todettiin eroavan selvästi suomenkielises-

tä ja opiskelijat arvioivat pystyvänsä Vaasan katukuvassa päättelemään jopa ulkonäön ja pukeutumisen perusteella, mitä kieliryhmää kukin edustaa. Opiskelijat ovat myös sitä mieltä, että vaasalaiset ovat keskivertosuomalaista suvaitsevampia ulkomaalaisia kohtaan, sillä vaasalaiset ovat tottuneet monikulttuuriseen yhteiskuntaan ja vähemmistö/enemmistö asetelmaan. Tampereen kaupungin elinkeinojohtaja totesi haastattelussa, että monikielisen kulttuurin rakentaminen Tampereelle on yksi tärkeä tavoite (Kauppalehden Extra 22.11.2000). Vaasan kaksikielisyys antaa hyvät lähtökohdat. Kaksi- tai monikielistä kulttuuria on toki syytä kehittää niin, että hyödyt konkretisoituvat vielä selvemmin.

Opiskelijat ehdottivat, että kaupungin toimesta Vaasaan muuttaville lähetettäisiin jonkinlainen infopaketti, josta olisi tietoa kaupungin historiasta, yritys-elämästä, palveluista, vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksista jne. Haastatteluissa todettiin tärkeänä, että Vaasan alueella asuvat tuntevat Vaasan ja tietävät miten omalta osaltaan voivat parantaa ilmapiiriä. Syntyi ajatus siitä, että paikallisissa lehdissä (Pohjalainen ja Vasabladet) olisi artikkelisarja, jossa eri ”julkkikset” tai opiskelijat kertoisivat myönteisellä tavalla Vaasaan liittyvistä asioista. Artikkeleiden kirjoittajille tulisi antaa tietyt ohjeet, jotta artikkelit muodostaisivat sarjan. Yhtenä näkökulmaehdotuksena oli virittää artikkeleihin mielenkiintoa herättävä provosointi kuten ”suvaitseva vs. juntti” asetelma eli miten tulisi toimia ja miten pilaaaja (=juntti) toimii. Artikkelien kirjoittajat voisivat olla alan auktoriteetteja, poliitikkoja, opiskelijoita (YO-kunnan edustajia) tai yritys- tai kulttuurielämän edustajia. Alla olevat esimerkit artikkelien otsikoiksi kuvattiin haastatteluissa seuraavasti:

Vaasalaisuus tai pohjalaisuus kertoisi täällä osuvien mentaliteetista ja historiasta. Vaasalaisille tyypilliset ilmiöt kuten veneily, mökkeily, huvilakauden päättäjäiset ja ruotsinkielisten keskuudessa tunnetut ”Nyarsrevy”-näytelmät voisi sisältyä vaasalaisuudesta kertovaan artikkeliin.

Kaupunkilaisuus artikkelissa voisi käsitellä asioita jotka ovat oma-leimaisia vanhoille, yli 50 000 asukkaan kaupungeille, kuten kauppahalli, opiskelijatapahtumat, tori ja kahvilakulttuuri.

Kaksikielisyys artikkelissa olisi syytä tuoda esiin molemminpuolinen hyöty kaksikielisyydestä sekä ajatuksia siitä mitä kaupunki ja jokainen asukas osaltaan voi tehdä toimivan kaksikielisyyden eteen.

Kulttuuritarjonta ja urheilutarjonta ovat Vaasassa hyvät ja niistä tulisi kertoa.

Opiskeleminen Vaasassa, millaista se on ja miten sitä voisi kehittää. Ruotsia äidinkielenä puhuvan opiskeleminen pääkaupunkiseudulla.

Talouselämä. Olisi hyvin tärkeää kertoa Vaasaan muodostumassa olevista ICT-alan klustereista.

Rekrytointi

Yrityksen kannalta ei mielenkiintoisen työpaikan tarjoaminen aina riitä värväämään uutta työntekijää Vaasaan, vaan potentiaalisen muuttajan päätökseen vaikuttavat myös muut asiat. Viihtyvyystekijät, kulttuuri- ja urheilutarjonta, asuntojen ja tonttien tarjonta, vaimon/miehen työllistämismahdollisuudet, päiväkodit, kaupungin erikoisuudet kuten esimerkiksi ”keskustassa” sijaitsevat uimarannat, koulut ja muut sosiaaliset palvelut ovat hyvin tärkeitä asioita päätöksentekijän kannalta. Ja vaa’an asemassa eivät aina ole tosiasiat vaan vähintään yhtä tärkeitä ovat mielikuvat eli kaupungin imago. Faktatietoon voi vaikuttaa esimerkiksi sillä, että Vaasan kaupunki teettää esittelykansion ja videon yritysten käyttöön (saa maksaa n. 200 mk/yritys). Nopealla 10-15 minuutin kuvauksella pystytään vakuuttamaan Vaasan mahdollisuuksista ja hyvästä palvelusta. Mielikuvien rakentaminen on pitkäjänteisempää toimintaa ja vaatii moniulotteisempaa kommunikaatiomahdollisuuksien hyödyntämistä.

Rekrytointikampanjassa on hedelmällisintä panostaa pohjalaisiin ja etenkin vaasalaisiin osajiin, joilla on alle kouluikäisiä lapsia. Henrik Gahmberg kertoi haastattelussa miten Intian Ahmedabadiin oli rakennettu high-tech osaamiskeskus ja kilpailukykyisillä palkoilla ja haasteel-

lisella työllä houkuteltu intialaisia osaajia ympäri maailmaa takaisin kotimaahan. Myös Kuopiossa on toteutettu kampanja joka tähtäsi entisten savolaisten värväämiseen takaisin Kuopioon (Kauppalehti Extra 22.11.00). Moni vaasalainen yritys kertoi olevansa tietoinen mainituista mahdollisuuksista ja hyödyntävänsä niitä rekrytointikampanjoissaan.

Ilmiötä tutkittiin myös tukholmalaisesta näkökulmasta. Kolme IT-alalla työskentelevää, alle kouluikäiset lapset omaavaa pohjalaista (kaksi vaasalaista) haastateltiin koskien heidän suhtautumistaan entistä kotikaupunkia kohtaan. Kaikki kolme kertoivat vieläkin seuraavansa kotipaikkakunnan tapahtumia paikallislehtien kotisivuilta, vaikka eivät ole asuneet Vaasassa yli kymmeneen vuoteen. Elämän laadun kannalta Vaasan ja Tukholman välistä ero kuvailtiin seuraavasti:

Työtilanne Tukholmassa on niin hyvä, että ihmiset voivat valikoida mihin menevät töihin ja palkka on sen mukainen. Vaasassa vastaavaa kriittistä massaa ei ole.

Tukholmasta löytyy myös vaimoille mielenkiintoista työtä. Nais-työpaikkojen luominen on rekrytoinnin kannalta tärkeää, sillä muuttopäätökset ovat perheissä yleensä yhteisiä päätöksiä. Naisen työttömäksi jääminen hänelle tuntemattomalla paikkakunnalla ei houkuta. Haastateltavat korostivatkin, että vaimon kotiseudulla on suuri merkitys. Yksi haastateltavista, jonka vaimon sukujuuret ovat Afrikassa, kertoi vaimon tuskin koskaan herättävän ulkonäöllään huomioita Tukholmassa. "Vaasassa saattaisi olla eri tilanne" arveli haastateltava.

Vaasa todettiin lasten kasvumiljöön kannalta olevan turvallisempi kuin Tukholma. Myös lastenhoitopaikan saaminen kohtuumatkan päästä kotoa katsottiin olevan todennäköisempää Vaasassa. Vanhempien tarjoamaa hoitoapua ei osattu kaivata, kun sitä mahdollisuutta ei oltu edes ajateltu. Kaikki kolme haastateltavaa käyvät kesäisin Vaasanseudulla tervehtimässä vanhempiaan ja lomailmassa saaristossa. Yksi haastateltavista kertoi haaveilevan oman yrityksen perustamisesta joskus Vaasaan.

Vaasaan Tukholmasta muuttanut IT-alan ihminen oli Tukholmassa asuvien kanssa samaa mieltä siitä, että vaimon kotipaikkakunnalla

on väliä. Heidän tapauksessaan, jossa molemmat ovat Vaasasta, päätös muuttaa Vaasaan oli helppo. “Jos vielä olisi ollut työpaikka tiedossa, asia olisi helpottunut entisestään”.

Mainoskampanja ja ICT-imago

Yrityshaastatteluissa kysyttiin mitä mieltä yrittäjät ovat valtakunnallisesta mainoskampanjasta, jossa kerrotaan Vaasan kaupungin ja Vaasassa toimivien yritysten aikaansaannoksista. Yllättävän moni oli sitä mieltä, että maksetun kampanjan sijasta pitäisi pyrkiä kehittämään asioita niin, että ne herättävät kiinnostusta toimittajien keskuudessa. Yrittäjät suhtautuivat kielteisesti etenkin sellaisia kampanjoita kohtaan, jossa rummutetaan jotain slogania, kuten “Vaasa – Suomen aurinkoisin kaupunki”. Katsottiin, että markkinointiviestinnässä pitää olla substanssia, “ettei luvata enemmän kuin pystytään toteuttamaan tai sanota jotain tylsän ympäripyöreätä”. Yksi haastateltava korosti sloganin yllättävyyttä ja heitti esimerkkinä “Vaasa - Suomen paras terveyspalvelu”. Borisovin ja Laaksosen (2001) tekemässä, Vaasan identiteettiä kartoittavassa tutkimuksessa mainittiin “Laadukas elämä” Vaasaa hyvin kuvaavaksi sloganiksi.

Hyvin monessa yhteydessä, niin artikkeleissa (kts. esim. Talous-sanomat 1.11.2000) kuin yrityshaastatteluissa on katsottu menestyksen avaintekijän olevan alueen omien vahvuuksien kehittäminen. Vaasan perinteisenä vahvuutena on energiateknologia ja uutena vahvuusalueena langattomien sovellutusten suunnittelu. Lähes 90 prosenttia haastatelluista yritysten edustajista oli sitä mieltä, että Vaasalla ei ole IT-imagoa ja että Vaasaa ei koeta IT-kaupunkina. IT-ala on siitä huolimatta vahvasti kasvava ala myös Vaasassa ja myös ne yritykset, jotka eivät ole suoranaisesti yhteistyössä energia-alan suuryrityksiin, työllistävät hyvin monta vaasalaista. Todettiin, että kaupungin “puhtaan” IT-imagon nostaminen vaatisi suuren, kansainvälisen IT-yrityksen jalkautumista Vaasaan.

Vaasa-kuva

Waasa Card-kaupunkikortti on 1995 aloitettu kaupungin rationalisointihanke, jonka päämääränä on kehittää sähköistä asiointia muun muassa seuraavissa toiminnoissa: lounasruokailu, virkamatkat, pysäköinti, työajan seuranta, kuluvalvonta ja liikuntarajoitteisten taksimatkat. Kaikki paitsi viimeksi mainittu ovat tällä hetkellä kaupungin työntekijöille suunnattuja palveluja. Konseptia kehitetään tänä vuonna alkavassa, Uumajan koordinoimassa EU-hankkeessa. Monet suomalaiset kaupungit ovat kyselleet Vaasan kaupungin tähänastisia kokemuksia kortista.

Borisovin ja Laaksosen (2001) tutkimuksesta selvisi, että Vaasaa kuvataan sanoilla ”passiivinen ja hiljainen”. Yrittäjät kiinnittivät huomiota siihen, että Vaasan teollisuuden tuotteet ovat business-to-business tuotteita, eivätkä näin luo kuluttajien keskuudessa Vaasa-kuvaa samalla lailla kuin kulutustuotteet. ”Vaasan erityysoasaaminen jää näin hyvin harvan tietoisuuteen” tilittivät yrittäjät. Vaasan matkailun kautta annettavan Vaasa-kuvan merkitys korostuu vahvasti. Vaasan kaupungin asettama imago-työryhmän SWOT-analyysissä on kaupungin heikkoutena todettu, että kaupungin matkailussa ei ole riittävää vetonaulaa. ”Wasalandia, Tropiclandia ja laivaliikenne ilman tax-free -myyntiä ovat Vaasasta kertovat elementit tänäpäivänä”, totesi yksi haastateltava.

Kysymys onkin siitä, että minkälaisen kuvan haluamme antaa Vaasasta. Vahvuudet on lueteltu monessa raportissa ja kysymys on näin ollen enemmän siitä, miten vahvuuksista tulisi kertoa. Luetellaan kuitenkin (matkailulliset) vahvuudet vielä kerran:

- energiaosaaminen
- kaksikielisyys
- laivaliikenneyhteys Uumajaan
- koulutustarjonta

Voiko näitä yhdistää ja samalla luoda jonkinlainen ”hype-meininki”, jota eräs yrittäjä peräänkuulutti?

Yritysten osaamiseen yhdistäminen Vaasan imagoon

Vaasaa on luokittelu yhdeksi Suomen tärkeimmistä energiateknologian teollisuuspaikkakunnista. Alueen avainyritysten yhteenlaskettu energiateknologiaan liittyvän tuotannon arvo on n. 5,5 mrd mk/ vuodessa, josta viennin osuus on n. 65% (Vaasan energiatyöryhmän loppumietintö 2000). Jos haluamme, että Vaasa koetaan energiateknologisten innovaatioiden kehtona, tämä tulisi myös heijastua matkailutarjonnassa. Siitä, että täällä osataan kehittää uutta, tulisi markkinoinnissa kertoa arvokkaalla tavalla, eli kehumatta.

Muun muassa Helsingissä (Heureka) ja Oulussa ollaan onnistuttu välittämään high-tech -osaamista suurelle yleisölle helposti ymmärrettävällä tavalla. Vaasassakin voitaisiin pohtia miten etenkin energia-osaamista mutta myös muuta osaamista kuten IT- ja mediaosaamista voitaisiin Heureka-tyyppisesti tai Visitors-center ajattelulla välittää ihmisille. Matkiminen on yleensä merkki innovatiivisuuden puutteesta, joten Vaasaan tulisi keksiä jotain uutta. **Vaasan vahvuutena on myös laivaliikenne Uumajaan, joten luontevaa voisi olla kelluva visitors-center, jossa Vaasan ja Uumajan erityisosaamisesta kerrottaisiin visuaalisesti mielenkiintoisella ja maallikolle ymmärrettävällä tavalla.**

Vaasan ja Uumajan osaamisen kohtauspisteessä on ympäristöosaaminen. Uumaja on yksi Ruotsin arvostetuimmista ympäristötutkimuksen ja -raportoinnin tutkimuspaikkakunnista. Vaasassa Wärtsilän tehtaalla tutkitaan ja kehitetään saastuttamattomia moottoreita ja ABB:llä sekä Vaasan sähköllä tuulivoimaa. Myös Länsi-Suomen ympäristökeskuksen ohjelmasuunnitelmassa on tavoitteena tehdä alueesta eurooppalainen ympäristöesikuva (Vasabladet 15.3.2001). Tästä seuraa, että kelluvan visitors-centerin tavoitteena voisi olla "maailman ympäristöystävällisin kansainvälinen laivareitti energiateknologian ja ympäristöosaamisen ansiosta".

Kelluvan visitors-centerin edut ovat:

- 1) Idea on uusi eikä näin ollen ole matkittu muualta.
- 2) Uutuusarvo auttaa uutiskynnyksen ylittämisessä - sekä Suomessa että Ruotsissa.
- 3) Merenkurkun yhteisosaamisessa korostuu alueiden välinen yhteistyö ja kansainvälisyys. Vaasaa ei näin koeta syrjäisenä vaan Pohjoismaiden keskipisteessä olevana siltana.
- 4) Ympäristötavoitteen ansiosta ylittyy uutiskynnyksen helpommin sekä projektin aloittamisajankohtana, että myös myöhemmässä vaiheessa.
- 5) Yhteistyöhankkeen kansainvälisyysaspekti helpottaa ulkopuolisen rahoituksen hankkimisessa.
- 6) Alueen yritysvieraille ja matkailijoille tarjoutuu kohde, jossa avautuu alueen osaaminen uudella ja mielenkiintoisella tavalla. Tätä peräänkuulutettiin myös yrityshaastatteluissa.

Kelluvan visitors-centerin toimintaedellytyksiä ja rahoitusmahdollisuuksia tulisi selvittää tutkimushankkeessa. Tutkimuksen voisi yhdistää Vaasan yliopiston Levón-instituutissa alkavaan Interreg/Unizon-hankkeeseen, jonka tarkoituksena on nimenomaan selvittää rahoitusvaihtoehtoja Merenkurkun ylittävälle, yliopisto- ja korkeakouluhankkeille. Idea on tämän tutkimuksen puitteissa esitetty RG-Linen omistajalle Rabbe Grönblomille, jonka laiva aloittaa Vaasan ja Uumajan välisen liikennöimisen toukokuussa 2001. Hän antoi ymmärtää, että laivalla on tilaa idean toteuttamiselle, mutta hän ei halunnut ottaa kantaa visitors-center ajatukseen ennen kuin idean budjetti on selvillä.

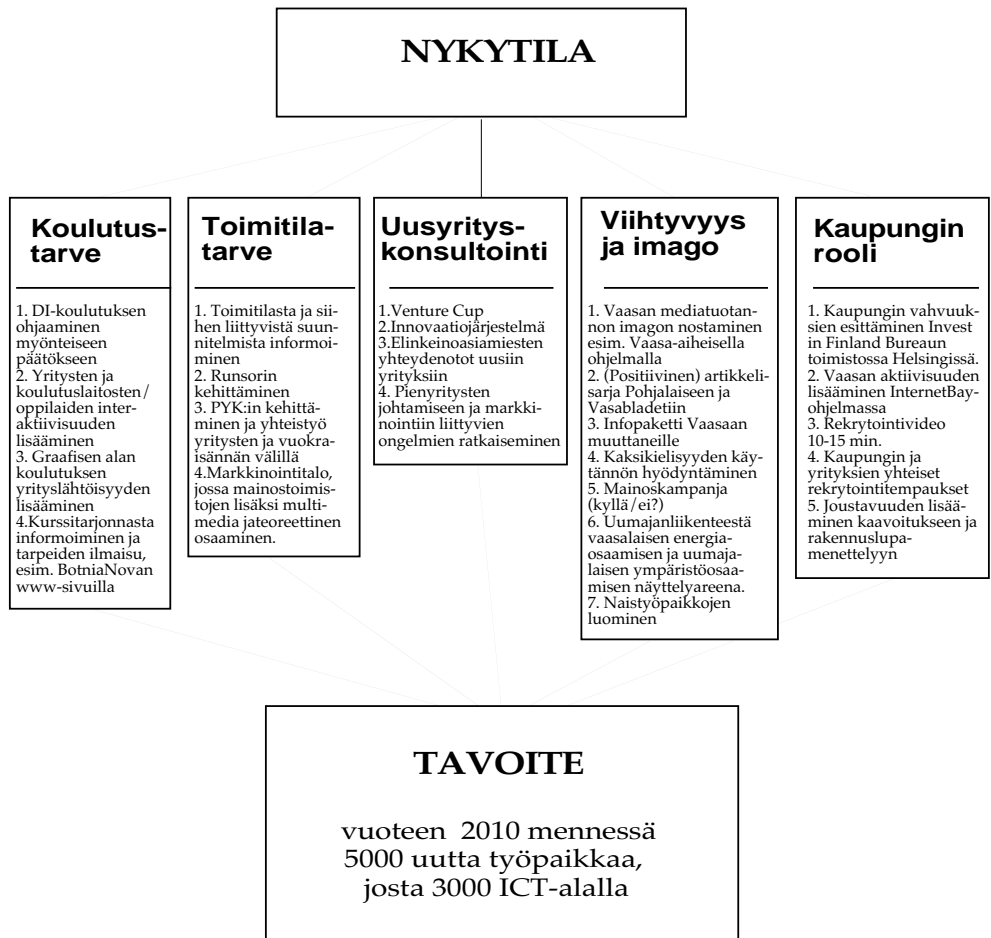
YHTEENVETO VAASAN KAUPUNGIN ICT-STRATEGIASTA

Tässä raportissa ehdotetaan erilaisia toimenpiteitä, jotka parantavat yritysten edellytyksiä työllistää 3000 uutta työntekijää ICT-alalle vuosien 2000 - 2010 välisenä aikana. Tavoite edellyttää, että näiden yhden-toista vuoden aikana tulisi Vaasassa ICT-ala keskimäärin työllistää 273 uutta henkilöä per vuosi. Nyt tiedetään, että vuonna 2000 ICT-ala työllisti huomattavasti enemmän kuin 273 uutta henkilöä. Myös tämä vuosi (2001) näyttää haastattelujen valossa hyvältä. Edellytysten vielä parantuessa, voisi luulla 3000 uuden työpaikan tavoitetta liian vaatimattomaksi. On kuitenkin muistettava, että työllistämiseen vaikuttavat eniten kansainväliset suhdanteet. Jos vallitseva noususuhdanne taittuu, tuotteiden ja palvelujen kysynnän lasku vaikuttaa kaikkialla maailmassa. Tämän talven aikana monet suuret kansainväliset IT-alan yritykset ovat antaneet tulosvaroituksia ja irtisanoneet työntekijöitään. Tulevasta lamasta viestii myös keskuspankkien koron lasku, joilla yritetään elvyttää kysyntää. Mahdollisesti tulevan laman pituus ja syvyys tulevat olemaan ratkaisevia tekijöitä Vaasan kaupungin asettamien tavoitteiden toteuttamisessa.

Kansainvälisille suhdanteille ei voi mitään. Niiden kanssa on vain eletävä. Vaasan kaupungin ICT-strategian tarkoituksena onkin osoittaa, miten kaupungin edellytyksiä voi parantaa suhteessa muihin paikkakuntiin Suomessa ja ulkomailla. Toisin sanottuna, luoda täällä oleville yrityksille hyvät edellytykset kasvaa ja toimia sekä tarjota Vaasaa hyvänä sijoittautumisvaihtoehtona uusille ja muualta laajentuville yrityksille.

Tällä hetkellä suurimmat kasvua hidastavat tekijät ovat pätevän työvoiman ja isompien toimitilojen löytäminen. Diplomi-insinöörikoulutuksen saaminen Vaasaan helpottaisi työvoimapolua huomattavasti. Työvoiman rekrytoinnin kannalta on tärkeää myös kaupungin viihtyvyyteen ja imagoon vaikuttavat tekijät. Monien asioiden todettiin olevan Vaasassa hyvin hoidettuja. Esimerkiksi asunnon tai tontin löytämisen Vaasasta katsottiin olevan suhteellisen helppoa, joskin hintoja

pidettiin korkeina. Imagon ja vaasalaisen itsetunnon kannalta olisi tärkeää kehittää jokin tuote, palvelu tai tempaus, joka saisi valtakunnallista huomiota ja joka viestisi vaasalaisesta innovatiivisuudesta ja osaamisesta arvokkaalla tavalla.

Kuva 4. Vaasan ICT-strategia.

Kuvassa 4 on ryhmitelty haastatteluissa ja work-shop -seminaarissa 4.4.2001 esiin tulleet ehdotukset, joiden katsottiin auttavan Vaasan kaupungin asettaman tavoitteen toteutumista. Kuvassa on käytetty neljän alkuperäisen ryhmän lisäksi yhtä lisäryhmää "Kaupungin rooli", jonka alla on lueteltu ne kehittämissuhteet, jotka eivät sopineet alkuperäisten ryhmien alle. On myös huomioitava, että ryhmien väliset rajat eivät ole tarkkoja, vaan niveltyvät toisiinsa hyvinkin vahvasti. Kehittämissuhteita on yhteensä 24 kappaletta.

LÄHDELUETTELO

Borisov, Päivi & Laaksonen P. (2001) "Mielikuva Vaasasta - kaupungin identtiteetti ja persoonallisuus kehittämishaasteena" Vaasan yliopisto / markkinoinnin laitos.

Kanter, Rosabeth M. (1995), "Thriving Locally in the Global Economy" Harvard Business Review, Vol.73.

Kauppalehti Extra 22.11.2000.

McKinsey & Company (2000), "Ideasta kasvuyritykseksi". WSOY, Helsinki.

Raatikainen Ilkka (2001) "Vaasan seudun Innovaatiojärjestelmä"-projektin suunnitelma.

Sneck, Timo & Mäntylä K. (1999), "Vaasan elinkeinojen kehittäminen - Action Plan 2010. VTT rakennustekniikka.

Taloussanommat 1.11.2000.

Tekes: Osaamislinjaus 2004, <http://www.electroind.fi/raportit/Osaamislinjaus.pdf>.

Tilastokeskuksen vuosikirja 2000.

Vaasan kaupunki (2000), "Vaasan energiatyöryhmän loppumietintö".

Vasasbladet 15.3.2001.

Österbottens högskola/Mediahuset "Rapport för produktionsstödnätverk".

Internetosoitteet:

www.internetbay.nu

www.venturecup.org